

11.3.2024

VN/16960/2021
STM078:00/2021**2024/2 TYÖTURVALLISUUSSÄÄNNÖKSIÄ VALMISTELEVAN NEUVOTTELUKUNNAN PÖYTÄKIRJA
11.3.2024**

Aika 11.3.2024 klo 13.00-14.40

Paikka: Teams-etäkokous

Osallistujat:

Hanna-Mari Pekuri	STM, varapuheenjohtaja
Sari-Anne Salminen	Työsuojelun aluehallinto, jäsen
Inka Douglas	STTK, jäsen
Juha Ala-Hiiri	TKL, jäsen
Timo Koskinen	SAK, jäsen
Minna Salli	KT, jäsen
Albert Mäkelä	SY, jäsen
Pia Perttula	TTL, jäsen
Lotta Savinko	Akava, jäsen
Anne Salomaa	EK, jäsen
Mikko Kuivalainen	TTK, asiantuntija (asiakohta 3)
Timo Koskinen	TTK, asiantuntija (asiakohta 3)
Anne Vänskä	STM, asiantuntija
Noora Pajukoski	STM, asiantuntija
Katja Danner	STM, asiantuntija
Tanja Ylitöyrä	STM, sihteeri

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Varapuheenjohtaja avasi kokouksen. Hyväksyttiin asialista.

Varapuheenjohtaja kertoi, että Kemianteollisuus ry:n jäsen HTP-jaostossa vaihtuu. Eliisa Irpolan tilalle tulee Mirva Ojala. Hyväksyttiin jäsenmuutos.

2. Hyväksytään edellisen kokouksen pöytäkirja

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

3. Katsaus lakiehdotukseen työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä

Varapuheenjohtaja kertoi, että lainsäädäntösuunnitelman mukaan laki työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä olisi tarkoitus antaa kesäkuussa. Vänskä esitteli lain kokonaisuudessaan yleisellä tasolla. Lain kokonaisuus jakautuu kolmeen alaosiioon, jotka ovat julkiseen hallintotehtävään liittyvät pykälät, ilmoitusvelvollisuus tai mahdollisuus ilmoittaa tietoja sekä tietojen luovuttaminen. Rekisterin pitäminen on operatiivinen tehtävä, joka ei sovellu hyvin ministeriön hoidettavaksi. Työturvallisuuskeskus (TTK) on toiminut käytännössä rekisterinpitäjänä jo 1970-luvulta lähtien ja tehtävä soveltuu sille hyvin. Lakiluonnoksessa julkisen hallintotehtävän antamista yksityisen hoidettavaksi koskevat erityisesti 8-12 §:t.

Nykyinen työsuojeluhenkilörekisterilaki on säädetty ennen valvontalakia, joten siinä ei ole kytköstä työsuojelun yhteistoimintaan, mutta tätä näkyvyyttä on nyt tarkoitus lisätä. Myös itsenäiset työnsuorittajat halutaan

huomioida, koska tavoitteena on parantaa työsuojelun tasoa. Tietojen ilmoittamista koskevat 2-5 §:t. Koska työpaikoilla on erilaisia tilanteita, niiden kattamiseksi ja selkeyden vuoksi laadittiin useampi pykälä. Uusissa pykälissä huomioidaan mm. yhteiset työpaikat, mukaan lukien yhteiset rakennustyömaat.

Työnantajan ilmoitusvelvollisuutta koskevan 2 §:n mukaan tiedot tulisi ilmoittaa, jos työpaikalla teetetään työtä yli 30 kalenteripäivänä ja jos siellä työskentelee vähintään 10 työnantajan palveluksessa olevaa työntekijää. Henkilöistä ilmoitettavat tiedot on minimoitu, eikä mitään arkaluontoista tai salassa pidettävää, kuten ammattiliiton jäsenyystietoa, koottaisi rekisteriin. Alle 10 henkilön työpaikat voisivat ilmoittaa tiedot vapaaehtoisesti. Ilmoitus tulisi tehdä ensisijaisesti sähköisen ilmoituspalvelun kautta, mutta perusoikeuksien turvaamiseksi myös muulla tavoin ilmoittaminen olisi mahdollista. Ilmoitus tehtäisiin yhden kerran yhteistoimintatoimikauden alussa, ja muutoksista ilmoitettaisiin, jos niitä tapahtuu.

Tietojen luovuttamisesta Vänskä kertoi, että TTK:lla olisi oikeus käyttää tietoja 13 §:ssä tarkoitettuun, työsuojelua edistävään omaan yleishyödylliseen tai elinkeinotoimintaansa. Tietojen luovuttamisesta muille tahoille säädettäisiin 14 §:ssä. Henkilöllä olisi oikeus vastustaa henkilötietojensa käsittelyä suoramarkkinointiin. Tiedot luovutettaisiin maksutta TTK:n omaan käyttöön, työmarkkinajärjestöille ja viranomaisille, muille tiedot olisivat maksullisia. TTK:n tämän lain nojalla antamiin päätöksiin voisi hakea oikaisua ja niistä voisi valittaa. Oikaisuvaatimuksen tekemisen määräaika olisi hallintolain mukaiset 30 päivää. Avi valvoisi lain noudattamista, ja laiminlyöntitilanteessa se voisi antaa toimintaohjeen.

Keskusteltiin lain sisällöstä. Kuivalainen kertoi, että myös jatkossa tulisi ilmoittaa henkilön syntymäaika, koska siitä on hyötyä, kun henkilö pitää pystyä tunnistamaan puhelimesta. Kaikilla soittajilla ei ole sähköpostiosoitetta, ja parilla kysymyksellä varmistutaan soittajan henkilöllisyydestä. Rekisterissä on n. 15 000 henkilöä, joilla ei ole sähköpostiosoitetta. Samannimiset henkilöt täytyy voida erotella syntymäajan avulla myös tietoja luovutettaessa. TTK ei pysty vastaamaan siitä, käyttääkö tietojen käyttäjä luovutettuja tietoja ilmoittamaansa vai muuhun tarkoitukseen. Vänskä totesi, että 14 §:ssä säädetään tietojen sallitut käyttötarkoitukset, ja jos tietoja käytetään muuhun, tällaiselle henkilötietojen käsittelylle tulisi löytyä muu oikeusperuste. Jos käyttäjä rikkoo lakia, se ei ole TTK:n vastuulla. Hän vahvisti, että julkisen hallintotehtävän hoitamiseen liittyvät vastuut koskevat vain tietojen rekisteröinti- ja luovutustehtävää, eivät TTK:n muuta toimintaa.

Koskinen/SAK ei kannattanut ilmoitusvelvollisuuden rajaamista vähintään 10 työntekijän työpaikkoihin. Suurin osa yrityksistä on alle 10 työntekijän työpaikkoja, ja juuri pienissä yrityksissä on erityistä tarvetta työsuojelutiedolle. Hän myös piti 2 §:n ilmaisua "jos työpaikalla työskentelee" ongelmallisena erilaisten liikkuvien työpaikkojen osalta. Vänskä kertoi, että TTK ehdotti rajausta, se vähentäisi ilmoitusvelvollisten määrää. Suurin osa työntekijöitä työskentelee suuremmilla työpaikoilla. Ehdotuksesta oli tarkoituskin käydä keskustelua, rajauksesta ei ole vielä päätetty. Avi valvoisi ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista. Kuivalainen kertoi, että avi on rakentanut rajapinnan rekisterin ja VERA-valvontajärjestelmän välille, ja kerran kuussa tiedot päivittyvät avin järjestelmään. Douglas kysyi 30 päivän rajasta ja sen suhteesta aloittaviin yrityksiin, monipaikkaiseen työhön ja etätyöhön. Vänskä kertoi, että 30 päivän raja koskisi aidosti tilapäistä työtä (esimerkkinä kesäfestivaali tai pieni rakennustyömaa), josta ilmoitettavia tietoja ei ehdittäisi saada hyötykäyttöön työsuojelun edistämiseksi. Salli kysyi, miten kunta-alalla tulisi toimia, kun yhdellä työnantajalla on usein useampi työpaikka. Vänskä kertoi, että tässä on ajateltu, että jos työnantajalla on useita työpaikkoja, niistä kustakin tulee ilmoittaa erikseen. Valvontalain 25 §:ssä tai 23 §:n nojalla solmitussa työsuojelun yhteistoimintasopimuksessa tarkoitettu "työpaikan" käsite (*työsuojelun yhteistoiminnan kokonaisuus*) on olennainen asia. Työnantajalla on mahdollisuus määritellä, miten "työpaikka" (yksi tai useampi) käytännössä näiden perusteella kussakin tapauksessa määräytyy. Salomaa kertoi, että EK:n jäsenyrityksistä 96 % on pk-yrityksiä. Ilmoitusvelvollisuus voisi olla esim. sellainen, että ilmoitus tehdään, jos työpaikalla tehdään työtä yli 30 kalenteripäivää ja siellä on valittu työsuojeluvaltuutettu. Voiko ilmoitusvelvollisuutta edes syntyä, jos työsuojeluvaltuutetun valinta on vapaaehtoisesta ja hänet on vapaaehtoisesti valittu alle 10 henkilön työpaikalla? Savinko katsoi, että jos pienissä yrityksissä on valittu työsuojeluvaltuutettu, olisi tärkeää, että se ilmoitetaan rekisteriin. Mäkelä piti esitystä hyvänä ja katsoi, että 10 työntekijän raja on tässä toimiva malli. Pienemmät työpaikat voivat ilmoittaa tiedot, jos työsuojeluvaltuutettu on valittu, mutta ilmoitusvelvollisuutta ei tarvita. Kuivalainen kertoi, että TTK:lle olisi raskas taakka, jos ilmoitusvelvollisuus koskisi myös alle 10 työntekijän yrityksiä. Niiden lukumäärä on suuri, mutta henkilöstön määrä pieni. TTK:lla ei voi olla velvollisuutta muistuttaa niitä ilmoituksen tekemisestä.

Keskusteltiin siitä, kuinka suuri osuus työpaikoista on alle 10 henkilön työpaikkoja, tästä oli osin eriäviä näkemyksiä. Kuivalainen kertoi, että yritysten lukumäärä ja henkilöstömäärä on koottu HE-luonnokseen, HE:n tiedot on saatu Tilastokeskuksen tilastosta ”yritykset henkilöstön suuruusluokan mukaan vuonna 2022”.

Varapuheenjohtaja veti keskustelua yhteen todeten, että eniten näyttää mietityttävän se, rajataanko ilmoittamisvelvollisuutta jotenkin ja miten se suhtautuu siihen, koska on valittava ja koska voidaan valita työsuojelun yhteistoimintahenkilöitä. Voi myös olla tarpeen selkeyttää erilaisia työpaikan tilanteita, eli missä tilanteissa ilmoitetaan, kuka ilmoittaa ja mitä. Syntymääjan ilmoittamista on mietittävä sen tarpeellisuuden kautta.

Jäsenet kysyivät lakiehdotuksen perusteluja ja pyysivät mahdollisuutta kommentoida ehdotusta kirjallisesti. Sovittiin, että perusteluluonnos toimitetaan heille ja että kirjallisia kommentteja voi toimittaa to 28.3. mennessä. Ehdotusta voi kommentoida myös lausuntokierroksella, jonka jälkeen esitys tulee vielä TTN:n käsittelyyn.

4. Valtioneuvoston asetus syöpäsairauden vaaraa aiheuttavista, perimää vaurioittavista ja lisääntymiselle vaarallisista tekijöistä työssä

Varapuheenjohtaja kertoi, että sekä tämä että 5. kohdassa mainittu asetus on jo käsitelty ja hyväksytty TTN:ssä. Niihin on sen jälkeen jouduttu tekemään muutoksia OM:n laintarkastuksen kommenttien takia, minkä vuoksi asetukset tuotiin vielä uudelleen tiedoksi. Danner kertoi, että kielellisiä, teknisiä muutoksia on tehty paljon. Varapuheenjohtaja kertoi, että tähän asetukseen liittyy ASA-lain muutos, sen käsittely on eduskunnassa pitkällä. Syöpädirektiivin päivitys pitäisi olla pantu täytäntöön viimeistään 5.4. On mahdollista, että ASA-laki ei ehdi voimaan vielä siihen mennessä, mutta tämä asetus on tarkoitus saada voimaan määräajassa. Salomaa kysyi, kiinnittikö laintarkastus huomiota perustuslain 8 §:ään ja säännösten ja rangaistusääntelyn väliseen suhteeseen. Varapuheenjohtaja totesi, ettei laintarkastuksen kommentteissa käsitelty tällaista näkökulmaa, vaan niissä oli kyse ennen kaikkea kielellisistä, kirjoitustapaan liittyvistä ja lainsäädäntöteknisistä asioista.

5. Valtioneuvoston asetus raskaana olevien, äskettäin synnyttäneiden ja imettävien työntekijöiden suojelemisesta työssä vaaraa aiheuttavilta tekijöiltä

Varapuheenjohtaja kertoi, että myös tähän asetukseen on tehty lukuisia kielellisiä ja rakenteellisia muutoksia laintarkastuksen kommenttien takia. Laintarkastuksen kanssa oli pidetty myös palaveri. Tässä asetuksessa ulkoiset muutokset ovat syöpäasetusta suurempia, vaikka asetuksen sisältöä ei ole ollut tarkoitus muuttaa. Pajukoski kertoi, että suurimmat muutokset on tehty 4 §:ssä. Yötyötä koskevaa säännöstä jouduttiin muokkaamaan laintarkastuksen kommenttien johdosta ja ehdotettu sääntely siirrettiin 4 §:n alle. Yksilöllisiä toimenpiteitä koskevaa kohtaa on muutoinkin muokattu paljon. Aiempi teksti oli kuvailevampaa, nyt se on muotoiltu työnantajan velvollisuuden kautta. Uusien muotoilujen pitäisi kuitenkin asiallisesti johtaa samaan lopputulokseen kuin aiemmin. HTP-raja-arvoja koskeva kohta jouduttiin jättämään kokonaan pois. Tämänkin asetuksen on tarkoitus tulla voimaan 5.4.

Varapuheenjohtaja totesi lopuksi molemmista asetuksista, että niiden valmistelussa on pyritty huomioimaan kolmikannan mielipiteet, direktiivien asianmukainen voimaansaattaminen ja laintarkastuksen kommentit.

6. Muut asiat

Ei ollut.

7. Kokouksen päättäminen

Varapuheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.40.

Hanna-Mari Pekuri

varapuheenjohtaja

Tanja Ylitöyrä

sihteeri